

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 245

Archeologienota Kasteelhoevestraat te
Tielt (West-Vlaanderen)
Programma van Maatregelen

CLAEYS SIMON

Colofon

Uitgever	ADEDE bvba
Jaar van uitgave	2017
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	Claeys Simon & Janssens David
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bvba.

Inhoudsopgave

1	Gemotiveerd advies.....	- 4 -
2	Programma van maatregelen.....	- 5 -
2.1	Administratieve gegevens	- 5 -
2.2	Aanleiding van het vooronderzoek	- 11 -
2.3	Resultaten bureauonderzoek	- 12 -
2.4	Vraagstelling en onderzoeksdoelen	- 13 -
2.5	Onderzoeksstrategie en -methodes	- 14 -
2.6	Onderzoekstechnieken.....	- 15 -
2.7	Afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk	- 17 -
2.8	Randvoorwaarden	- 17 -
3	Plannenlijst	- 18 -
4	Lijst van figuren	- 19 -

1 Gemotiveerd advies

Tijdens het bureauonderzoek, uitgevoerd door ADEDE bvba, werd vastgesteld dat de reeds bestaande bronnen niet voldoende informatie bevatten om vast te stellen of zich al dan niet een archeologische site binnen de contouren van het onderzoeksgebied bevindt.

De historische kaarten tonen aan dat sinds de late 18de eeuw, het onderzoeksgebied dienstdeed als landbouwgrond. Het huidig gebruik is nog steeds akkerland. Op de locatie van het onderzoeksgebied en in de onmiddellijke omgeving ervan is nog geen voorgaand archeologisch onderzoek uitgevoerd.

De resultaten van het bureauonderzoek (infra) hebben aangetoond dat er een algemene verwachting bestaat naar archeologische restanten vanaf de metaaltijden tot late 18de eeuw. De grootte en vorm van het projectgebied maken het tevens mogelijk om een interpretatie van potentiële resten in een ruimere context en omgeving mogelijk te maken. Voor de steentijden en periodes na de late 18de eeuw geldt een eerder lage verwachting. Gezien de onderbelichting van Tielt in de reeds gekende archeologische waarden (CAI) is er tevens een significant potentieel op kennisvermeerdering bij het aantreffen van eventuele archeologisch relevante resten.

Alle voorgaande informatie in overweging genomen blijkt verder vooronderzoek, met ingreep in de bodem, hier noodzakelijk voor het bepalen van de aanwezigheid en aard van mogelijke sporen of archeologische site ter hoogte van het projectgebied. Gezien het bekomen van de stedenbouwkundige vergunning een voorwaarde is voor de verkoop van de gronden en de huidige eigenaar de gronden nog verpacht adviseert ADEDE bvba hier een uitgesteld vooronderzoek aan de hand van proefsleuven.

2 Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode	2017J357
Site	Tielt – Kasteelhoevestraat
Projectsigle ADEDE	TIE-KAS
Ligging	Kasteelhoevestraat 4 8700 Tielt
Bounding Box	Punt 1 (NO): X: 82827,706m Y: 190475,591m Punt 2 (ZW): X: 82650,435m Y: 190332,451m
Topografische kaart	Zie plannr. 1
Kadaster	Tielt Afd. 5, Sectie B, 487c Zie plannummer 3
Soort onderzoek	Bureauonderzoek
Aard van de vervolgwerken	Aanleg van twee scharrelstallen met bijhorende verhardingen en wintertuinen
Uitvoerder	ADEDE bvba
Erkenningsnummer ADEDE bvba	2015/00058
Erkend archeoloog	Simon Claeys 2017/00184 Alexander Cattrysse 2017/00187
Tijdelijke bewaarplaats archief	ADEDE bvba
Bibliografische referentie	Claeys S & Van Huffel C., 2017, Archeologienota Kasteelhoevestraat te Tielt (West-Vlaanderen), ADEDE Archeologisch Rapport 245, Gent.
Grootte projectgebied	Ca. 11655m ²
Periode uitvoering	Oktober/November 2017
Thermen thesaurus Onroerend Erfgoed	Archeologienota, Bureauonderzoek
Verstoorde zones	Nvt.

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

TIELT - KASTEELHOEVESTRAAT

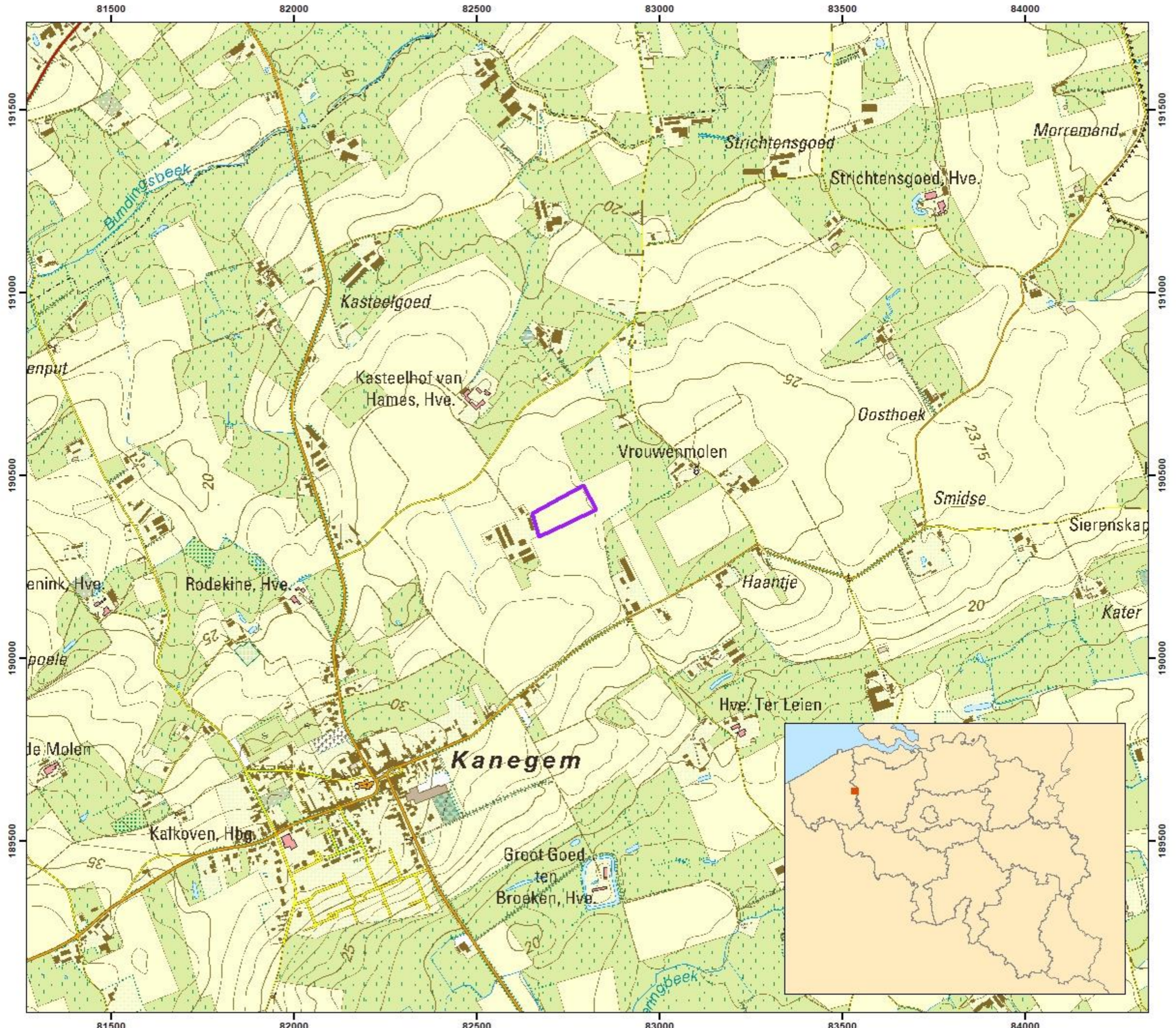
Plannr. 1
Topografische kaart

20171357 30/10/2017

© AGV

Legende

 Projectgebied

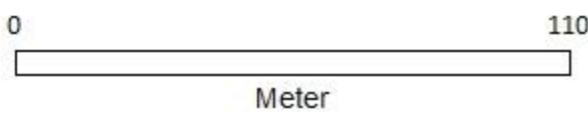

TIELT - KASTEELHOEVESTRAAT

Plannr. 2.
Orthofoto 2016
2017J357 30/10/2017

© AGIV

Legende
 Projectgebied

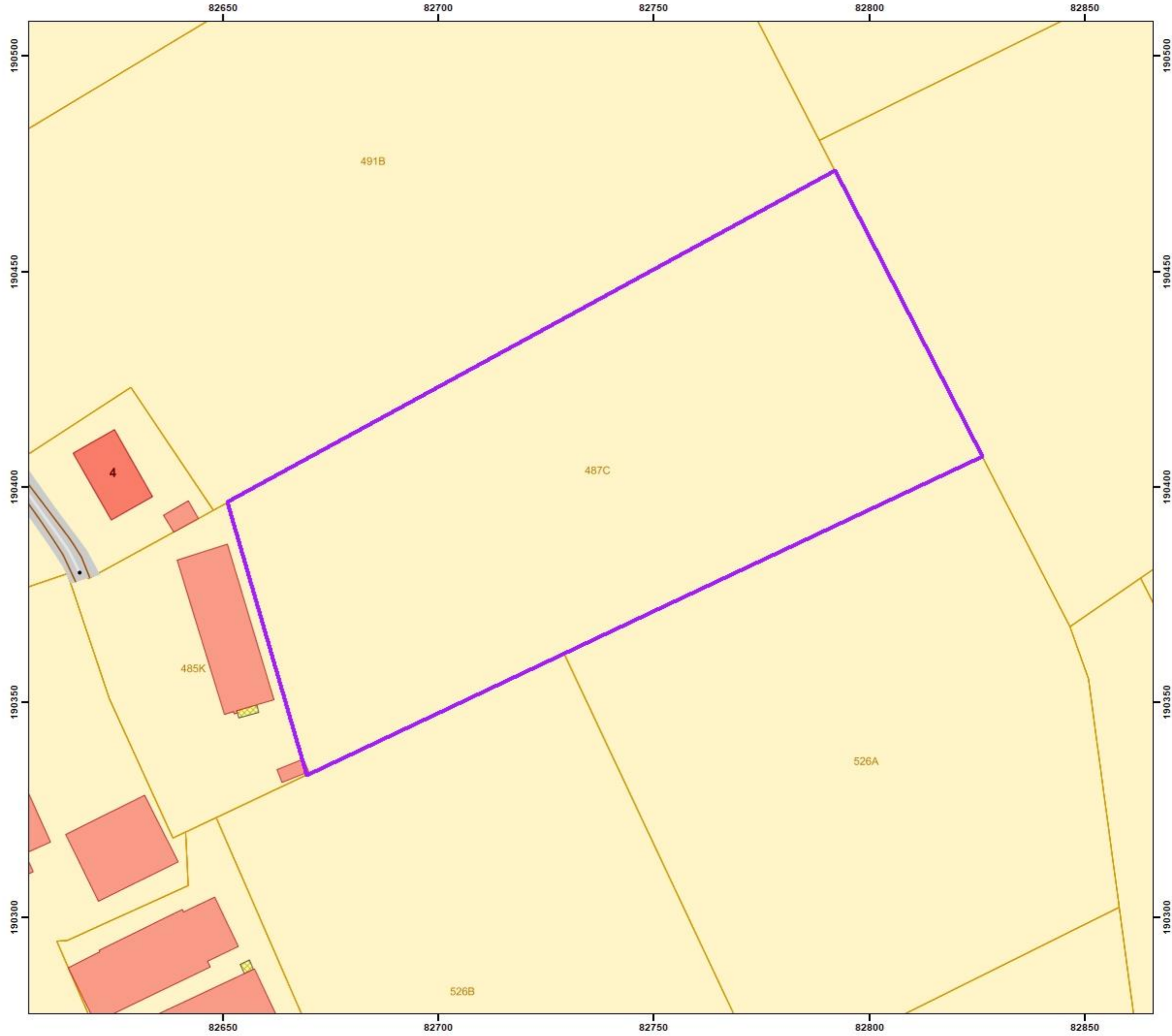
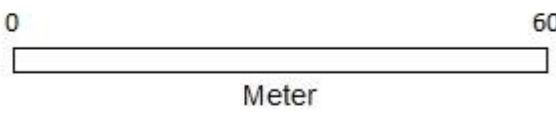
TIELT - KASTEELHOEVESTRAAT

Plannr. 3
GRB (kadaster)
2017J357 30/10/2017

© AGIV

Legende
 Projectgebied

N

TIELT - KASTEELHOEVESTRAAT

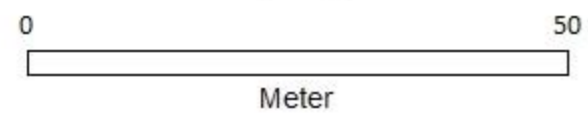
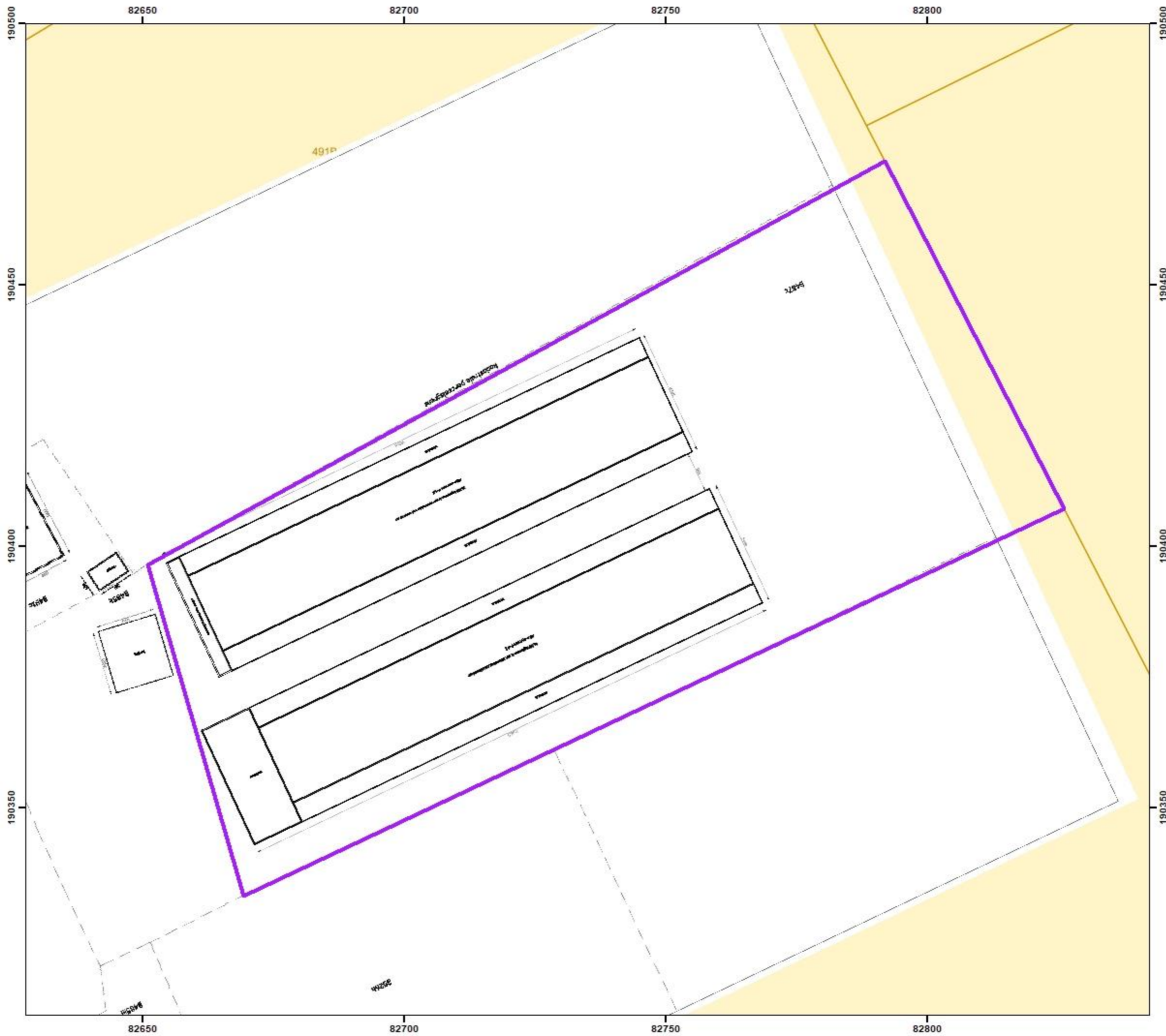
Plannr. 4
Inplanting geplande toestand

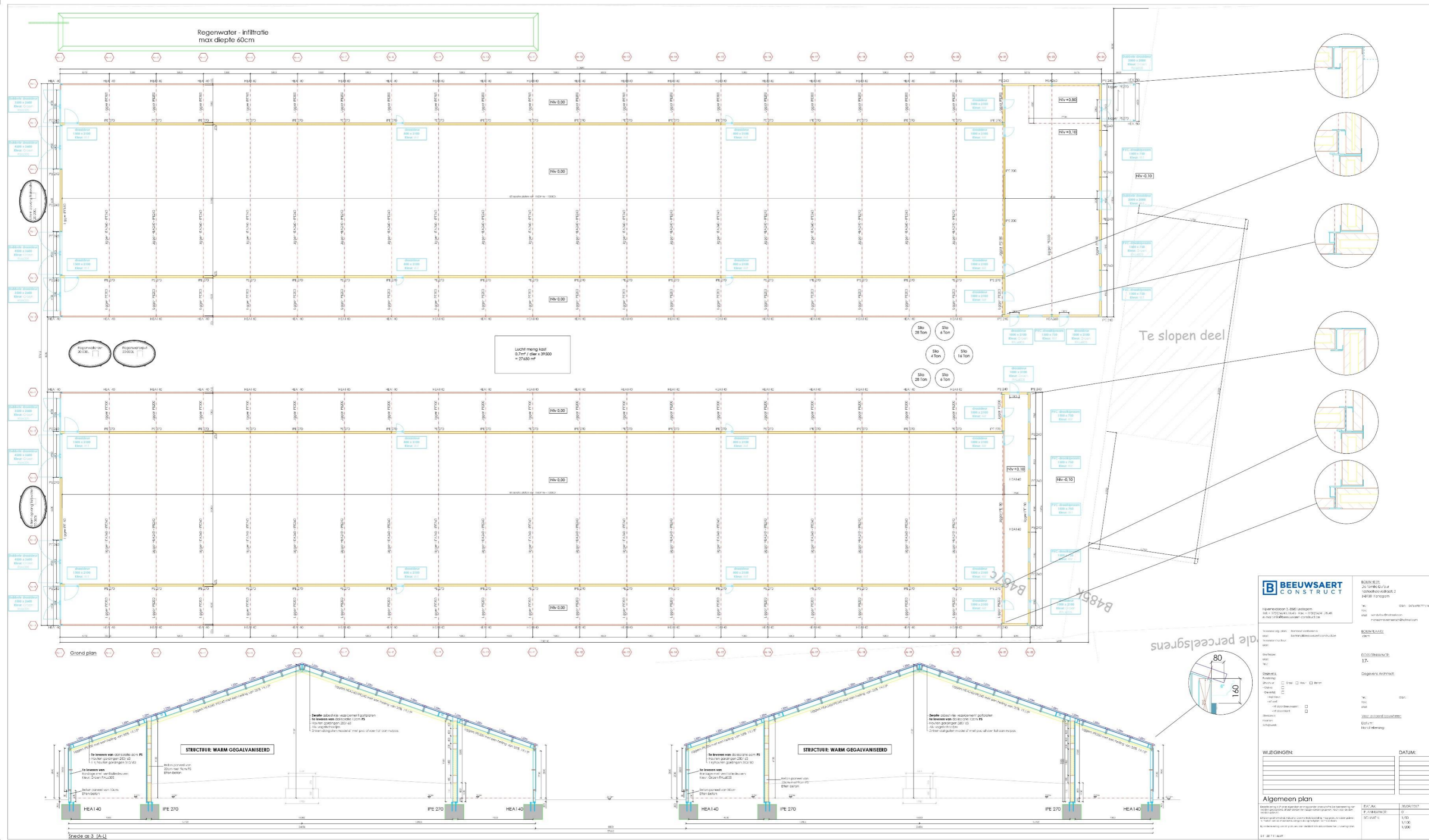
20171357 30/10/2017

© AGIV, opdrachtgever

Legende

 Projectgebied

BEEUWSAERT CONSTRUCT

Havenkade 3, 2802 Leidschendam
 Tel: +31 (0)70 441 1641 Fax: +31 (0)70 441 1646
 E-mail: info@beuwsaert.nl

Project: Havenkade 3, 2802 Leidschendam
 Bestand: Beuwsaert Constructie

Werkzaamheden:
 - Ontwerp
 - Uitvoering

Opdrachtgever:
 - Aede

Architect:
 - Aede

WED. J. G. B. BEEUWSAERT

Algemeen plan

17.

WIJZIGINGEN:

DATUM:

20/06/2017

1/00

1/200

2.2 Aanleiding van het vooronderzoek

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt en de ingreep in de bodem meer dan 5000m². De initiatiefnemer is daarom verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

Ter hoogte van het westelijke en centrale gedeelte van het projectgebied wordt de bouw van twee leghennenstallen voorzien. Deze zullen parallel gesitueerd worden over de lengte van het projectgebied. De meest westelijke stal meet 24,81 x 103,10 m en wordt ten zuiden voorzien van een zone voor transportbanden. De meest oostelijke stal meet 24,81 x 110,68 m en zal in het zuiden voorzien worden van een eierlokaal. Ten oosten en westen van beide stallen wordt binnen deze oppervlaktes een wintertuin voor de kippen voorzien. Voor de stallen zal gebruik gemaakt worden van afzonderlijke putfunderingen op een diepte van max. 1.10m ten opzichte van het huidige maaiveld. Tussen beide stallen wordt een afstand van 8m bewaard waarbinnen bovengrondse silo's worden voorzien alsook 2 ondergrondse hemelwaterputten waarvoor een zone wordt afgegraven tot een diepte van 2.75m ten opzichte van het huidige maaiveld. Ten noorden van beide stallingen wordt tevens 2 putten voor wateropvang voorzien, ook deze worden ingepland op een diepte van max. 2.75m ten opzichte van het huidige maaiveld. Ten oosten van de stallingen wordt tevens een infiltratiezone voorzien waarbij tot een maximumdiepte van 0.6m ten opzichte van het huidige maaiveld zal gegraven worden.

2.3 Resultaten bureauonderzoek

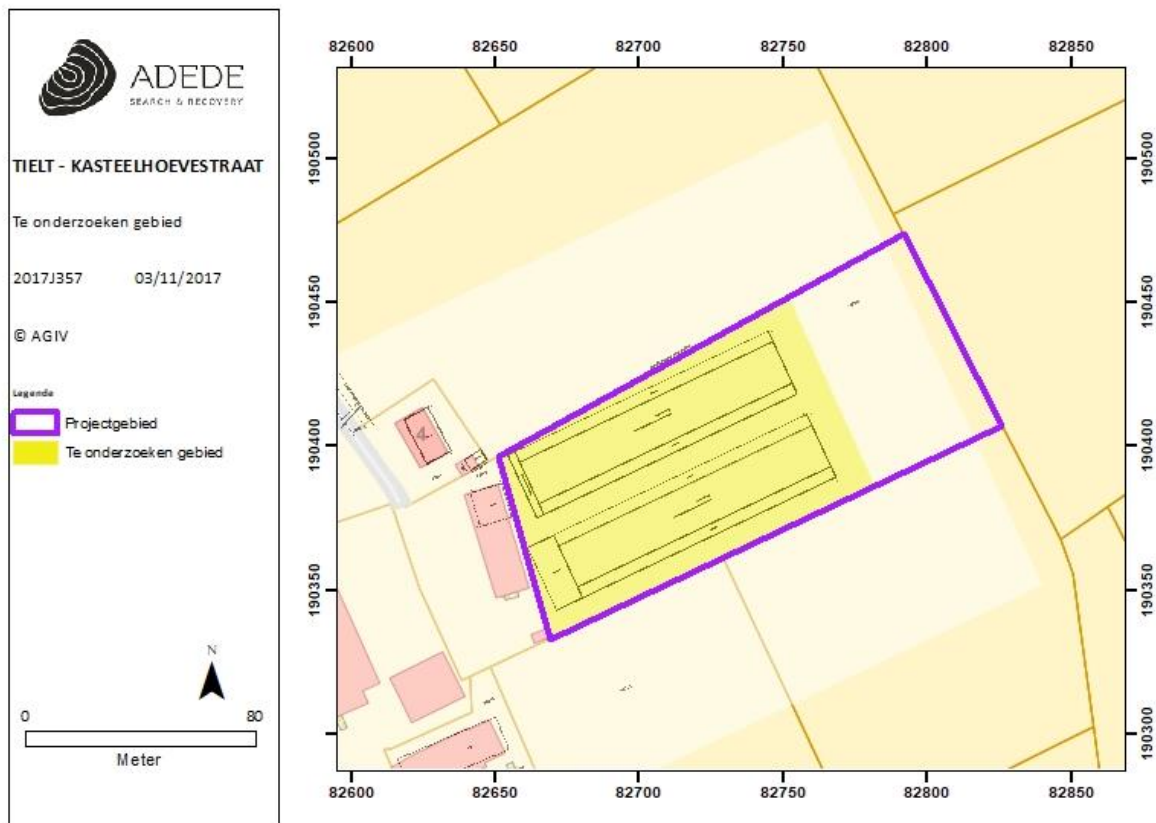
In het kader van het opstellen van de archeologienota werd een bureauonderzoek (projectcode: 2017J357) uitgevoerd. Tijdens dit bureauonderzoek werd aan de hand van reeds bestaande bronnen het onderzoeksgebied geografisch, geo(morfo)logisch, historisch en archeologisch gesitueerd.

Het bureauonderzoek kon niet met zekerheid de aan- of afwezigheid van een archeologische site of resten ter hoogte van het projectgebied vaststellen. Wel was het mogelijk om een inschatting te maken van het archeologisch potentieel en de mogelijke impact van de geplande werken op het plaatselijke bodemarchief. Hiervoor wordt verwezen naar het Verslag van Resultaten van dit bureauonderzoek¹.

Kort komt het erop neer dat het eerder onverstoorde, rurale karakter van het projectgebied een mogelijk goede bewaring van archeologische sporen voorziet. Voor de steentijden en periodes na de late 18de eeuw geldt een lage archeologische verwachting, voor de periodes van de metaaltijden tot midden 18de eeuw geldt een algemene archeologische verwachting. Er is tevens een significant potentieel op kennisvermeerdering indien eventuele aanwezige sporen worden aangetroffen. Dit werd vervolgens getoetst aan de aard en situering van de geplande ontwikkelingen binnen het projectgebied.

Op basis van al deze gegevens werd een zone afgebakend waarbinnen het plaatselijk bodemarchief wordt bedreigd en waarbinnen verder vooronderzoek, met ingreep in de bodem, noodzakelijk is. Hierbinnen geldt de archeologische verwachting zoals geponeerd in het bureauonderzoek.

¹ *Claeys S & Van Huffel C., 2017, Archeologienota Kasteelhoevestraat te Tielt (West-Vlaanderen), ADEDE Archeologisch Rapport 245, Gent.*

Figuur 1. Te onderzoeken gebied.

2.4 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Het uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem heeft als doel informatie en gegevens te verzamelen die als aanvulling dienen op de reeds bestaande archeologische, geografische, geologische en historische bronnen. Het onderzoek heeft als uiteindelijk doel na te gaan of er een mogelijk archeologisch waardevolle site binnen de contouren van het onderzoeksgebied aanwezig is. Aan de hand van de verzamelde informatie van het proefsleuvenonderzoek, gecombineerd met het reeds uitgevoerde bureauonderzoek, kan vervolgens een verder te volgen strategie uitgewerkt worden voor de bescherming van het archeologisch patrimonium ter hoogte van het onderzoeksgebied. Volgende onderzoeksvragen dienen beantwoord te worden aan de hand van het uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem:

- *Zijn er binnen de contouren van het onderzoeksgebied sporen terug te vinden met archeologisch en/of cultuurhistorisch relevante waarde?*
- *Wat is de aard, kwaliteit en informatiewaarde van deze sporen?*
- *Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*

- *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*
- *Wat is de impact van de geplande werken op deze sporen?*
- *Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?*
- *Welke strategie dient verder gevolgd te worden ter bescherming van het archeologisch patrimonium ter hoogte van het onderzoeksgebied?*

2.5 Onderzoeksstrategie en -methodes

Volgens de CGP, “§5.3 Bepalen van de onderzoeksstrategie” dienen vier criteria in overweging genomen te worden voor het bepalen van de verdere onderzoeksstrategie: Mogelijk, nuttig, schadelijk en noodzakelijk. Hoewel vervolgonderzoek noodzakelijk wordt geacht, zijn niet alle mogelijke onderzoekstechnieken noodzakelijk uit te voeren.

Om de graad van verstoring in de bodem, en dus de mogelijke bewaringstoestand van eventuele sporen, na te gaan kan geopteerd worden voor een landschappelijk bodemonderzoek. Dit dient te gebeuren met het oog op het vaststellen van de opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap door middel van boringen. Deze methode biedt echter niet voldoende informatie om een antwoord te bieden op de vraagstelling omtrent de aanwezigheid van archeologische sporen.

Ook geofysisch onderzoek kan een inzicht verschaffen in de verstoringsgraad van de bodem, indien deze verstoord werd door nog steeds aanwezige vaste structuren. Geofysisch onderzoek (GPR) biedt mogelijkheden om zicht te krijgen in de verticale bodemopbouw maar heeft als nadeel de complexe verwerking van de gegevens en het feit dat de verkregen data door bijkomend veldwerk moet gestaafd worden. Met behulp van magnetometrie kunnen ook metalen objecten in de bodem worden opgespoord. Maar geofysisch onderzoek kan niet gebruikt worden om grondsporen en kleine, niet metalen, artefacten op te sporen.

Om na te gaan of zich al dan niet een archeologische site ter hoogte van het onderzoeksgebied bevindt en de aard en bewaringstoestand van deze site te achterhalen, kan geopteerd worden voor een verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek. Deze methode is bijzonder nuttig in het opsporen van losse vondstspreading van lithisch materiaal kenmerkend voor steentijdsites. Deze techniek is echter minder efficiënt voor het opsporen van grondsporen. Wel kunnen artefacten worden aangeboord, bij een losse vondstspreading is deze techniek voor de periodes recenter dan de steentijden bijgevolg weinig efficiënt.

Door middel van een proefsleuvenonderzoek kan uitspraak gedaan worden over de archeologische waarde van de totaliteit van het terrein door een beperkt, maar statistisch representatief deel van het terrein open te leggen en beperkt op te graven. Op die manier kunnen verantwoorde uitspraken gedaan worden voor de rest van het terrein. Via deze techniek kan zowel de aard van verstoring in de

bodem als de aan- of afwezigheid van een archeologische site bepaald worden. Ook kan uitspraak gedaan worden over de aard en bewaringstoestand van een eventueel aanwezige site of archeologische resten.

Een combinatie van de onderzoekstechnieken is hier niet noodzakelijk en weinig opportuun. Gezien alle onderzoeken mogelijk, nuttig en weinig schadelijk zijn moet gekeken worden naar het efficiënt inzetten van middelen om een antwoord op de onderzoeksvragen te bekomen. Een afweging van de verschillende mogelijke technieken in combinatie met het efficiënt inzetten van middelen en een kosten-batenanalyse geven aan dat een proefsleuvenonderzoek hier de meest aangewezen techniek is.

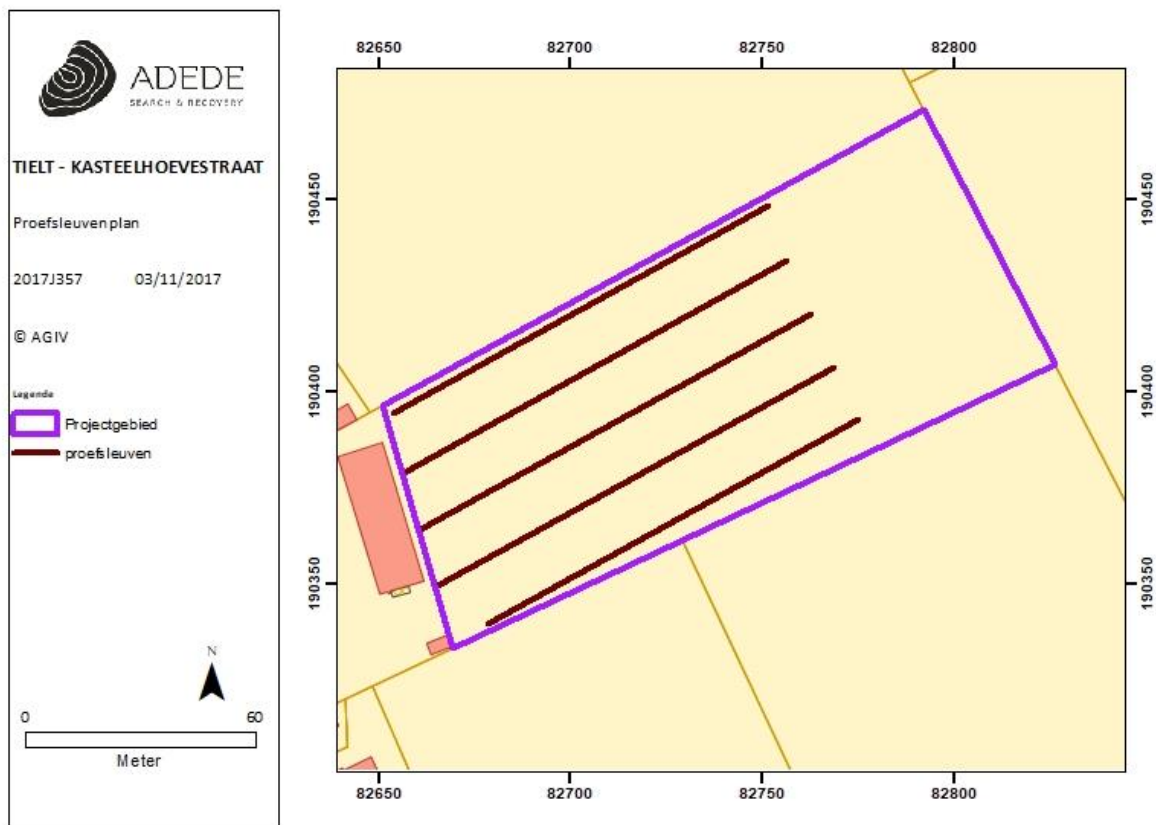
Hoewel de steentijden hier niet geheel kunnen genegeerd worden geldt er slechts een lage verwachting voor het aantreffen van dergelijke sites en/of resten. Een voorafgaand archeologisch booronderzoek is hier bijgevolg weinig opportuun. Echter dient tijdens het proefsleuvenonderzoek ook aandacht te zijn voor deze periode (goed bewaarde paleobodems, concentraties lithisch materiaal, etc.) en indien nodig kan de onderzoekstechniek hier worden aangepast. De geplande proefsleuven (zie sleuvenplan) dienen allen volledig aangelegd te worden, eventuele kijkvensters en/of dwarssleuven dienen ter plaatse, na evaluatie van het terrein en de mogelijk aanwezige sporen bepaald te worden. Het onderzoeksdoel van het proefsleuvenonderzoek is bereikt wanneer de geplande proefsleuven volledig werden aangelegd, alle (mogelijk) aanwezige sporen werden gedocumenteerd en de (niet-limitatieve) onderzoeksvragen succesvol kunnen beantwoord worden.

2.6 Onderzoekstechnieken

Voor het proefsleuvenonderzoek gelden volgende bepalingen:

- Er wordt gebruik gemaakt van continue, parallelle proefsleuven, tenzij hindernissen (bijvoorbeeld bebouwing, beschutting, etc.) dit niet toelaten.
- De afstand tussen de middenassen van de proefsleuven bedraagt telkens minimaal 12m en maximaal 15m.
- De proefsleuven zijn allen 2m breed.
- Alle sleuven worden initieel aangelegd tot op het archeologisch vlak dat tijdens het veldwerk dient bepaald te worden door de veldwerkleider of erkende archeoloog in samenspraak met de aardkundige.
- Dwarssleuven en/of kijkvensters dienen aangelegd te worden op locaties die tijdens het veldwerk bepaald worden door de veldwerkleider in samenspraak met een erkende archeoloog.

De proefsleuven worden in een zuidwest-noordoost oriëntatie aangelegd, min of meer parallel met de bestaande perceelsgrenzen. Deze oriëntatie werd gekozen naar aanleiding van topografische kenmerken van het terrein alsook de vorm en grootte van het te onderzoeken gebied. Een bufferzone van 2m ten opzichte van de grenzen van het te onderzoeken gebied wordt hier gehanteerd. In totaal worden 5 proefsleuven aangelegd in combinatie met eventuele kijkvenster(s) en/of dwarsleuven.

Figuur 2. Sleuvenplan.

Aan de hand van het bovenstaand beschreven proefsleuvenonderzoek wordt minimaal 10% van het te onderzoeken terrein onderzocht, aan de hand van de dwarsleuven en/of kijkvensters wordt 2,5% van het te onderzoeken terrein onderzocht. Op deze manier kan voldoende informatie verkregen worden om, aangevuld met de resultaten van het bureauonderzoek, de verder te volgen strategie te bepalen.

In het Verslag van Resultaten werd de kans op het aantreffen van steentijdsites ter hoogte van het onderzoeksgebied eerder laag ingeschat. Met het oog op het efficiënt inzetten van middelen is bijgevolg geopteerd geen waarderend archeologisch booronderzoek uit te voeren voor het aanleggen van de sleuven. Tijdens het proefsleuvenonderzoek dient wel aandacht te zijn voor steentijdartefacten. Indien uit het proefsleuvenonderzoek blijkt dat er binnen het onderzoeksgebied steentijdartefactsites

voorkomen en waar deze gelokaliseerd zijn, dient een waarderend archeologisch booronderzoek uitgevoerd te worden voor het proefsleuvenonderzoek verdergezet wordt. Via deze methode kunnen er inzichten bekomen worden in de diepte, spreiding, datering en bewaringsgraad van de sites. Daarom dienen volgende onderzoeksvragen beantwoord te worden:

- Op welke dieptes zijn de steentijd artefactsites bewaard?
- Wat is hun spreidingsvorm?
- Wat is hun densiteit?
- Hoe is hun bewaringstoestand?
- In welke periodes kunnen ze gedateerd worden?
- Is er vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving nodig en welke strategie

Voorafgaand aan deze methode dienen aan de hand van het tot dan uitgevoerde proefsleuvenonderzoek zones met verwachtingen opgesteld te worden waarbinnen de boringen uitgevoerd dienen te worden met een tussenafstand van 5m tussen de raaien en 6m afstand tussen de individuele boringen, dit in de vorm van een regelmatig verspringend driehoeksgrid. Deze boringen dienen ingemeten te worden met een GPS-toestel, zodat de coördinaten (x, y en z) gekend zijn. De precieze positie, oriëntatie en omvang van de grids is nader te bepalen op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek. Het type grondboor dat gebruikt dient te worden is een edelmanboor met een diameter van 12cm. De boringen worden handmatig uitgevoerd tot een diepte die tijdens het onderzoek dient bepaald te worden. Van elke boring worden zowel de volledige diepte, als de onder- en bovengrens van de horizonten geregistreerd. De opgeboorde sedimenten zullen steeds de relevante bodemhorizonten omvatten die nodig zijn om een goede evaluatie van de steentijd artefactensite(s) te maken. De stalen krijgen per volume een uniek staalnummer, en worden nat uitgezeefd op een maaswijdte van 1mm op 1mm. Na het drogen worden ze geanalyseerd door een vuursteenspecialist

2.7 Afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.

2.8 Randvoorwaarden

n.v.t.

3 Plannenlijst

Plannr.	Beschrijving	Schaal	Wijze vervaardiging	Datum aanmaak
0001	Projectgebied op topografische kaart.	1:10000	digitaal	30/10/2017
0002	Projectgebied op orthofoto uit 2016.	1:1500	digitaal	30/10/2017
0003	Projectgebied op GRB kaart, kadastrale informatie.	1:850	digitaal	30/10/2017
0004	Inplantingsplan geplande situatie projectgebied.	1:700	digitaal	30/10/2017
0021	Te onderzoeken gebied	1:2000	digitaal	03/11/2017
0022	Proefsleuvenplan	1:25000	digitaal	03/11/2017

4 Lijst van figuren

Figuur 1. Te onderzoeken gebied.....	- 13 -
Figuur 2. Sleuvenplan.....	- 16 -